

De Ark Ede

Toerusting in het seizoen 2019 - 2020

Aantekeningen bij de toerustingsdienst
op zondag 1 maart 2020

7. Erop of eronder

n.a.v. Esther 7

De volgende dag

Een nieuwe dag is aan gebroken. Na een onrustige nacht (6: 1 e.v.) en een enerverende ochtend (zie 6:6 e.v.) organiseert Esther een tweede maaltijd. Koning Ahasveros en 'eerste minister' Haman zijn de gasten. Het slot van hoofdstuk 6 vermeldt dat een koninklijk escorte Haman naar het paleis begeleid. Hier vindt de ontknoping plaats. Eigenlijk op de vierde dag (vergelijk 5:1 met 5:7). Nu zwijgt Esther niet langer en Haman 'valt' voor de koningin. Hoofdstuk 7 beschrijft vier scènes: Esther spreekt (1-4), Haman ontmaskerd (5-6), Ahasveros' reactie (7-8), Hamans executie (9-10).

De beschrijving van de tweede maaltijd lijkt op de eerste. Met een klein verschil: nu is sprake van Esther de koningin (verzen 1,2 en 3). Alsof de auteur de geloofsbelijdenis van Mordechai (zie 4:14) accentueert. Zorgvuldig formuleert zij haar vragen en antwoord: haar eigen leven als wens en haar volk als verzoek (vers 3). Zij identificeert zich volledig met het volk Israël. Nu hoeft zij niet meer te zwijgen (zie 2:10 en 20). Gedetailleerd beargumenteert zij de situatie met de werkwoorden verkopen, uitroeien, doden en verdelgen (vers 4). Toch klinken deze woorden cryptisch. Wat bedoelt zij precies?

Logisch dat Ahasveros doorvraagt naar de dader: 'Wie is hij en waar is hij?' Nu pas wordt duidelijk waarom Esther beide mannen heeft uitgenodigd voor de maaltijd. Terwijl zij antwoordt, wijst zij naar Haman. 'Een man, een verdrukker, een vijand, Haman de booswicht, deze is het!' Haman is ontmaskerd. Direct doorziet hij zijn hopeloze positie. Hij beseft dat de rollen zijn omgekeerd. Zojuist kwam hij nog samen met de koning bij de koningin, nu staan de koning en de koningin samen tegenover hem. Zijn vrienden en zijn vrouw hadden hem gewaarschuwd dat hij zou vallen. Maar zijn val blijkt veel dramatischer: hij valt niet voor Mordechai maar voor het aangezicht van de koning en de koningin.

Reactie Ahasveros

De koning is woedend. Een karaktertrek die eerder werd vermeld (zie 1:12). Hij loopt weg. Dit geeft Haman de gelegenheid om een laatste kans te wagen. Juist de poging om zijn leven te redden wordt zijn ondergang. Hij valt op het bed van Esther. Is dit vervulling van de voorspelling van zijn vrouw dat hij zou vallen (zie 6:13)?

Er is een midrash (= Joods verhaal) die vertelt dat Ahasveros eigenlijk een paleisrevolutie verwachtte, een samenzwering tussen Esther en Haman. Dat zou de reden zijn waarom hij vorige nacht niet kon slapen. In elk geval is duidelijk dat de koning Hamans smeekbede verkeerd interpreteert. Daarmee is diens vonnis getekend. Het kost Haman de kop. Hij zal ter dood worden gebracht, Zoals in de wereldgeschiedenis vaker de gebeurde (en gebeurt!), krijgt hij een kap over zijn hoofd zodat hij de beul kan zien.

Aan de galg

Rijksadviseur Charbona (zie ook 1:10) attendeert Ahasveros op de paal die Haman in zijn tuin voor Mordechai had geplaatst. Ineens verschijnt hij weer. Hoe zal Charbona zich voelen? Hij was immers gepasseerd voor Haman... Voor het eerst bemoeit deze raadgever zich met de controverse tussen Haman en Mordechai. Vertegenwoordigt hij dit college van kamerlingen? Nu durft deze raad partij te kiezen. Hij kiest tegen Haman. Hij moet worden opgehangen aan de galg.

'De rechtvaardige wordt uit benauwdheid gered, maar de goddeloze komt in zijn plaats' (Spreuken 11:8). Hoe vaak heeft deze spreuk zijn waarde niet bewezen. De Egyptenaren wilden Israël in de zee verdrinken, maar Farao en zijn gevolg gingen ten onder. Haman komt te hangen aan de galg van Mordechai. Johannes hoorde op Patmos: 'Indien iemand oren heeft, laat hij horen. Als iemand in

gevangenschap voert, die gaat zelf in gevangenschap. Als iemand met het zwaard doodt, die moet zelf met het zwaard gedood worden. Hier is de volharding en het geloof van de heiligen' (Openbaring 13:9-10). Denk aan het Nederlandse spreekwoord: 'Wie een kuil graaft voor een ander, valt er zelf in'. En 'hoogmoed komt voor de val' (zie Spreuken 16:18).

De goddeloze wordt een losgeld voor de rechtvaardige genoemd. Let op: *een*, niet *het* losgeld. Want al zouden duizenden misdadigers als Haman gehangen worden, als werden volken in onze plaats gegeven, daarmee is onze positie bij God nog niet gered. Om Gods volk écht in leven te behouden, moet de Messias komen. Om ons met God in het reine te brengen, moet een grotere goddeloze gehangen worden. Maarten Luther zegt: 'Toen Christus tot de doop kwam bij de Jordaan, kwam de grootse zondaar'. Hem is al het kwaad toegerekend. Van Israël en de wereld. Op Golgotha werd galg opgericht, het kruis. 'Vervloek wie eraan hangt', parafraseert Paulus de Thora (vgl. Galaten 3:13 met Deuteronomium 21:23).

Daar hangt Haman aan de paal die voor Mordechai bestemd was. Een wonderlijke ruil. Een ruil waar de Bijbel vol van is. Niet de dood heeft het laatste woord, maar die gedeporteerde man die in zak en as vanwege het onheil dat op komst was. Esther heeft het gewaagd en gedaan. Ze deed wat ooit koning Saul naliet (zie 1 Samuël 15). Ze brengt 'Amalek' aan zijn eind. Daarmee bemoedigt dit verhaal mensen in nood die menen dat er aan hun situatie niets veranderen zal. Een goede lezer, zo hoopt de verteller, denkt: wat Esther kan, is blijkbaar mogelijk. Het is het wonder van Pasen.

De boze

Esther noemt Haman 'deze boze man' (vers 6). Hij heeft iets duivels, satanisch. Haman personifieert het kwaad, de boze. Het is de vraag of hij is verdwenen. Telkens weer duikt hij po in de geschiedenis. Soms heet Haman zomaar Heydrich, of Hermann, of Hamas.... Let op de aanduiding: de boze. 'Ik vraag me af of we met een en ander wel voldoende rekening houden. Mijn indruk is dat de duivel onder de eenvoudige gelovigen nog wel bekend is [...] maar dat de meer intellectuele christenen [...] de duivel graag verbannen naar het volksgeloof. 'Verlos ons van *het boze*' of het kwade, bidden wij dan ook als verlichte mensen, met de moderne vertaling van de zesde bede van het Onze Vader. Dat is tenminste minder naïef, minder primitief, meer beschaafd, meer volwassen, vindt men. Nu, taalkundig is deze vertaling (het boze) mogelijk, maar in verband met de bede niet. 'Leidt ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze' is namelijk één zin, bestaande uit twee parallelle delen. Het is één gebed en het woord verzoeking in het eerste zinsdeel verwijst naar de verzoeker, en dat is ook een naam van de duivel (zie Mt. 4:3, 1 Thes. 3:5). In het tweede zinsdeel wordt deze verzoeker dan bij name genoemd: *de boze*. *De boze*, dat moet het hier zijn. Het boze verzoekt immers niet actief. De boze dus – ook al omdat in tamelijk veel woorden van Jezus de duivel als een soort persoon sprake is. (De duivel is inderdaad een soort persoon, hij is persoonachtig, want is geen gewoon iemand. Maar wel: iemand! Ik denk wel eens aan een *intelligent design ten kwade*. Er zit buitengewoon veel planning achter zijn activiteiten.)' (uit: drs H. de Jong, *De overste van deze wereld*).

Heidelbergse Catechismus (een eigentijdse weergave door dr Wim Verboom)

Zondag 52, vraag en antwoord 127: *Wat is de zesde bede?*

En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Dat wil zeggen: omdat wij uit van onszelf zo zwak zijn, dat wij geen ogenblik zouden kunnen standhouden, en omdat bovendien onze doods vijanden, de duivel, de wereld, en ons eigen vlees, niet ophouden ons aan te vechten, wil ons daarom door de kracht van de Heilige Geest staande houden en sterken, opdat wij in deze geestelijke strijd niet de nederlaag lijden onderliggen, maar altijd krachtig wederstand bieden, totdat wij eindelijk volledig de overwinning behalen.

Monitor antisemitisme

Het CIDI (Centrum Informatie en Documentatie Israël) publiceerde in februari de Monitor Antisemitische Incidenten over het jaar 2019. Deze monitor is online te lezen op de website cidi.nl. De cijfers geven te denken. Het aantal incidenten is in Nederland maar liefst 35% gestegen. Om dit maatschappelijke probleem aan te pakken, doet het CIDI enkele aanbevelingen. Zoals:

- Geef les over het Jodendom en de Holocaust, en de bijdrage van Joden aan de Nederlandse samenleving. Om alleen over Joden te spreken als slachtoffers en niet als een levende cultuur, staat begrip in de weg en werkt antisemitisme in de hand. Leer mensen meer over de Joodse cultuur dan alleen de Holocaust en Israël.
- Herken en bestrijd antisemitisch pestgedrag, ook als het slachtoffer niet Joods is. Politieagenten worden bijvoorbeeld ook vaak voor 'Jood' uitgescholden.

- Het initiatief van de KNVB en overheid om racisme in het voetbal tegen te gaan is een welkome stap. Met name geloofwaardige, repressieve maatregelen zijn nodig. Maak gebruik van de positieve energie van supporters om respect en diversiteit te bevorderen.
(uit: Israël Nieuwsbrief, CIDI-periodiek over Israël en de Joodse wereld, jrg. 35, nr.1., februari 2020; zie ook website www.cidi.nl)

Gespreksvragen

- 1). Laat God het niet op het nippertje aankomen bij Esther? Soms kun je achteraf iets zeggen van Gods bedoeling in ons leven. Wat doen wij als God en weg met ons gaat die wij liever niet willen gaan?
- 2). Blinde haat en hoogmoed leiden Haman. Waarom zijn deze zonden zo erg? Gaan eens na wat er verder over in de Bijbel staat.
- 3). Ahasveros en Haman zijn zich niet bewust van Gods leiding in hun leven. Mordechai en Esther hebben het er niet expliciet over. In hoeverre zijn wij ons dit bewust?
- 4). Haman wordt ontmaskerd als (instrument) van de boze. Wat vind je hiervan? Waar, hoe en in wie is hij actief? Komt de boze, de duivel, ter sprake in de gemeente? Wat heb jij aan het zesde gebed uit het "Onze Vader"?
- 5). Lees en bespreek de monitor antisemitisme. Wat doe je ermee?